Implementatie wet OKE gemeente Valkenswaard

beleidsdocument

juni 2010

1. Aanleiding

De Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) vraagt van gemeente en educatieve partners om Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) te integreren binnen opvang en onderwijs. De planning is dat de wet met ingang van 1 augustus 2010 van kracht wordt, waarbij van het peuterspeelzaalwerk een betaalbare voorziening wordt gecreëerd en de doelgroep gebruik kan maken van VVE, uitgevoerd door gekwalificeerde (kinderopvang-)organisaties.

2. Essentie van de Wet OKE

De ministerraad heeft op voorstel van staatssecretaris Dijksma van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en minister Rouvoet voor Jeugd en Gezin ingestemd met indiening bij de Tweede Kamer van het wetsvoorstel Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie. De basis van de wetsvoorstellen is neergelegd in de brieven "Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie" en "Samen spelen, samen leren". In het wetsvoorstel wordt aangestuurd op meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen. Kinderen met een taalachterstand kunnen zo beter worden geholpen om die achterstand weg te werken, waardoor zij vanaf de eerste schooldag niet achterlopen bij hun klasgenootjes. Peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen moeten hiervoor meer gaan samenwerken. Het minimumniveau van de kwaliteitseisen aan peuterspeelzalen komt meer in lijn met dat van de kinderopvang. De nieuwe wet houdt voor de ouders van doelgroepkinderen VVE de prijzen in peuterspeelzalen laag.

Het OKE wetsvoorstel bevat feitelijk een wijziging van a) de Wet kinderopvang, b) de Wet op het onderwijstoezicht, c) de Wet op het Primair Onderwijs en d) enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid. De wetswijzigingen treden - na goedkeuring door de Kamer - in werking, naar verwachting op 1 augustus 2010. Onderdeel van de wet is een landelijk kwaliteitskader voor peuterspeelzalen. De Staatssecretaris heeft de brancheorganisaties gevraagd een convenant op te stellen waarin de kwaliteitseisen worden uitgewerkt. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn de leidster-kindratio van 1 : 8, een maximale groepsgrootte van 16 kinderen, twee leidsters per groep, waarvan minimaal één met een opleiding op SPW-3 niveau of gelijkwaardig. Als er voorschoolse educatie wordt gegeven, moeten er twee beroepskrachten op de groep staan. Vanaf 1 augustus krijgen gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een taalachterstand. De gemeenten krijgen een inspanningsverplichting om al deze kinderen te bereiken, bijvoorbeeld door samenwerking met de consultatiebureaus. Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht zullen vanaf 1 augustus aan alle kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie moeten voldoen. Andere gemeenten krijgen een jaar uitstel voor de opleidingseisen voor het personeel. Kleine gemeenten of gemeenten met weinig doelgroepkinderen krijgen bovendien een jaar uitstel voor het bieden van minimaal vier dagdelen of 10 uur voorschoolse educatie. Alle gemeenten moeten per 1 augustus 2010 wel twee leidsters op een groep van 16 kinderen hebben en gebruik maken van brede programma's voor voorschoolse educatie.

<u>Aanpassing definities peuterspeelzaalwerk en kinderopvang</u>

Als eerste maatregel in de harmonisatie worden in de Wet Kinderopvang de definities van het peuterspeelzaalwerk en kinderopvang aangepast in de termen verzorgen, opvoeden en bijdragen aan ontwikkeling.

- Kinderopvang wordt: 'het bedrijfsmatig en anders dan om niet verzorgen, opvoeden en bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen tot de eerste dag van de maand waarop het voortgezet onderwijs voor die kinderen begint' (artikel 1.1, lid b).

- Peuterspeelzaalwerk wordt: ‘de verzorging, opvoeding en het bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen uitsluitend bestemd voor kinderen vanaf de leeftijd van twee jaar tot het tijdstip waarop die kinderen kunnen deelnemen aan het basisonderwijs’ (artikel 2.1, lid b).

De GGD gaat toezicht houden op de kwaliteitseisen in peuterspeelzalen. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de educatieve kwaliteit van de voorschoolse educatie.

3. Uitvoering van de Wet OKE in relatie tot de praktijk in Valkenswaard

Bij het uitdenken en implementeren van nieuw beleid m.b.t. peuterwerk en VVE is continuïteit een belangrijke factor. Gelet op het landelijk ontwikkelingen en trends, gaat de gemeente ervan uit dat de VVE in elk geval wordt geïntegreerd in/bij de het peuterspeelzaalwerk en lokale kinderopvang, maar een verregaande of volledige integratie van het huidige peuterwerk in de lokale kinderopvang wordt ook als mogelijkheid gezien.

Om het huidige peuterwerk aan te passen aan de nieuwe wetgeving, moet aan een aantal eisen worden voldaan. Deze eisen staan hieronder genoemd, met daarbij ook een stand van zaken ten aanzien van het peuterwerk in Valkenswaard. Hieruit blijkt dat er in Valkenswaard al stevig is geïnvesteerd in de kwaliteit en de implementatie van VVE.

Eisen Wet OKE	***Stand van zaken Valkenswaard***
kwaliteitseisen	
Werken op ambitieniveau 2, dus incl. signaleren en monitoren ontwikkeling van de peuters	Al ingevoerd vanaf 2007 op alle peuterspeelzalen
maximale groepsgrootte 16 peuters	Dit is al het geval
Leidster kind ratio 1: 8	Dit is al het geval
In groepen met een VVE-aanbod minimaal twee leidsters	Dit is al het geval
Opleiding personeel conform niveau Sociaal Pedagogisch Werk-3 (of equivalent, conform CAO)	enkele leidsters starten in september 2010 met een verkort maatwerktraject bij het ROC (1 jaar). Deze leidsters vallen nu onder het generaal pardon van de CAO welzijn. Voor de wet OKE krijgen zij tot 1-8-2011 de tijd om het gevraagde MBO diploma te halen.
Voorschoolse Educatie	
mede zorg dragen voor de doorlopende leer- en zorglijn vanaf jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) via peuterspeelzaalwerk en kinderopvang naar basisonderwijs	Zorglijn: -Indicatie VVE-kinderen op het consultatiebureau -“warme overdracht” van zorgkinderen op de basisschool door pedagogische ondersteuner -invullen zorgscan vanuit WSNS Leerlijn: -overleg tussen SPV en basisscholen over doorgaande leerlijn -overdrachtsformulieren ‘Peuterestafette’ t.b.v. basisonderwijs -deelname van leidsters en leerkrachten onderbouw aan verdiepingstraining VVE
Gebruik maken van een erkend VVE-programma voor tenminste 100% van de	op iedere peuterspeelzaal wordt gebruik gemaakt van het erkende programma

doelgroepkinderen.	Startblokken, dat aansluit op het programma Basisontwikkeling, waar onderbouwgroepen van het basisonderwijs mee kunnen werken. Doelgroepkinderen kunnen vier dagdelen per week naar de peuterspeelzaal. De leidsters worden regelmatig bijgeschoold op het gebied van VVE.
Afspraken over toeleiding naar VVE en definiëring doelgroepkinderen	Doelgroeptoetsing op de criteria voor VVE gebeurt door screening en advisering door Zuidzorg in samenspraak met de pedagogische ondersteuner van het peuterspeelzaalwerk in Valkenswaard. De doelgroepkinderen zijn in ieder geval de kinderen bij wie een taalachterstand is geconstateerd. Daaronder vallen ook de kinderen van de ouders die een inburgeringscursus volgen (zowel de inburgeringsbehoeftigen als de inburgeringsplichtigen)
Financiële toegankelijkheid	
Aanpassen ouderbijdrage doelgroepkinderen. Uitgangspunt bij de uitwerking is dat de administratieve complexiteit van financiële tegemoetkoming voor ouders, zeker voor hen die problemen hebben met de Nederlandse taal, geen belemmering mag betekenen voor deelname van kinderen in kinderopvang of peuterspeelzaal. Dit geldt eveneens voor de kosten voor ouders.	In de begroting van het peuterspeelzaalwerk is anticiperend hierop in 2009 een bedrag van €19.000,- ingeraamd voor verlaging van de ouderbijdrage t.b.v. doelgroepkinderen, en in de begroting van 2010 €19.400,-.
Toezicht en handhaving	
De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk	De directeur van de GGD zal worden aangewezen als toezichthouder en zal in onze opdracht inspecties uitvoeren om aan het landelijk kwaliteitskader te voldoen. De verwachting is dat dit per 1 januari 2010 geïmplementeerd gaat worden. In de gemeente-uitkering is hiervoor een extra bedrag opgenomen ad € 3285,-
Opzet van een landelijk register van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden	De gemeente wordt verantwoordelijk voor het landelijk register. Met ingang van de wet zal dit register vanuit Valkenswaard worden gevuld.

Samengevat komt het er op neer dat de eisen gehaald zijn of worden op het tijdstip dat dit voor Valkenswaard verplicht wordt gesteld. Punten van aandacht zijn wel de komende tijd:

- **de scholing van de nog niet gekwalificeerde leidsters;**
- **uitbouw *vroegschoolse* educatie op de basisscholen in aansluiting op de bestaande *voorschoolse* educatie van de peuterspeelzalen;**

- **het maken van afspraken met de commerciële kinderopvang over een VVE-aanbod voor doelgroepkinderen in samenspraak met het peuterspeelzaalwerk (zie ook hoofdstuk 5).**
- **Het vullen van het landelijk register van Valkenwaardse peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden.**

4. Inzet extra middelen voor de invoering van de wet OKE

Over de nieuwe Bekostigingsregeling Onderwijsachterstandenbeleid is nog geen officiële informatie naar buiten gebracht. Deze regeling treedt vanaf 1 januari 2011 in werking. Wel zijn in de septembercirculaire 2009 middelen toegevoegd aan het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoering verbetering kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk wet OKE. Aangezien de middelen via het gemeentefonds worden uitgekeerd, staat het gemeenten vrij te bepalen hoe zij dit geld gaan inzetten. Wel hebben het rijk en de VNG afgesproken dat het macrobudget voor het peuterspeelzaalwerk in gemeenten gehandhaafd dient te blijven. De middelen voor de gemeente Valkenswaard bedragen € 55.819,- voor verbetering van de kwaliteitseisen en €3285,- voor inspecties GGD in de peuterspeelzalen. Aangezien deze middelen bedoeld voor verbetering van het reguliere peuterspeelzaalwerk wordt voorgesteld deze middelen ook concreet voor dit doel in te zetten medio 2010. De inspectiekosten zullen in lijn met de inspectiekosten kinderopvang liggen. Dit is €1070,- per instelling. Aangezien er 8 peuterspeelzalen zijn in Valkenswaard zullen de beschikbaar gestelde middelen waarschijnlijk ontoereikend zijn.

In overleg met de Stichting Peuterspeelzalen Valkenswaard wordt de volgende invulling van de extra middelen voor verbetering kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk voorgesteld:

	Globale kosten begroting
Kwaliteitsimpuls peuterspeelzalen	
• Bewijs van goed gedrag voor alle leidsters regelen. • Opfris/ verdieping uitvoering Startblokken door middel van video interactie op de speelzalen.	€ 800,- € 4.400,-
Financieel toegankelijke peuterspeelzalen	
• Hoogte van de financiële bijdrage voor ouders van doelgroepkinderen wordt maximaal vastgesteld op de hoogte van de bijdrage die ouders betalen in de kinderopvang.	Ouderbijdrage 3e en 4e dagdeel - tarief 1 uit bijzondere bijstand - tarief 2 t/m 5 kosten € 8.800,-
Beter en breder aanbod van VVE	
• Uitvoering project Borkel en Schaft (doelstelling: integratie van 2 en 3 jarige kinderen in een nieuw aanbod voor 2 tot 6 jarige kinderen in een basisschool/dorpshuis waardoor een vroeg- en voorschoolse voorziening in Borkel en Schaft mogelijk blijft) • Locatie Haagstraat: VVE coördinator voor voortzetting/uitvoering VVE werkplan en VVE kwaliteitskaart.	€ 8.000,- (3 ochtenden inzet onderwijsassistent) € 2.600,- (verruiming openingstijden speelzaal) € 400,-

• Locatie Zoef Zoef: inzet externe begeleiding vanuit Giralis voor verdere uitwerking van een VVE werkplan • Locatie Pionier, Belhamel, Zoef Zoef, Kiekeboe, Olke Bolke en Duimelot: Budget voor voortzetting en uitwerking VVE werkplan • 8 peuterspeelzalen activiteitenbudgetten	p.m. € 2.800,- (werkoverleg speelzaal – basisschool) € 16.000,-
• Groepen met meer dan 2 VVE kinderen terug naar 14 peuters.	€ 8.500,-
• P.M.	€ 3.500,-
• **TOTALE KOSTEN**	**€ 55.800,-**

5. Samenwerkingsafspraken met kinderopvang

De ambities van gemeenten ten aanzien van de samenwerkingsafspraken tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven liggen de komende jaren vooral op het gebied van nauwe samenwerking tussen beide partijen. Hierbij kunnen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang twee aparte voorzieningen blijven, maar niet noodzakelijk. Een aantal gemeenten wil dat peuterspeelzalen opgaan in een instelling van kinderopvang of nog een stap verder door één kindcentrum te ontwikkelen, inclusief een flexibel aanbod peuterspeelzaalwerk. Met name in de grote gemeenten liggen er ambities op dit laatste terrein. Verder zijn er gemeenten die zich de komende jaren richten op een beperkte samenwerking tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

De situatie in Valkenswaard is een lastige, omdat een eerdere fusiepoging tussen de stichting Peuterspeelzalen Valkenswaard en Kinderstad kinderopvang niet is doorgezet.

In de “Handreiking Harmonisatie Voorschoolse voorzieningen voor gemeenten” van de VNG (april, 2010) worden drie modellen uitgewerkt voor samenwerking tussen het peuterspeelzaalwerk en de commerciële kinderopvang. Onderstaand schema brengt dit in beeld:

WETTELIJKE TAKEN	**Model 1 Lichte samen-werking**	**Model 2 Intensieve samen-werking**	**Model 3 Integraal kind-centrum**
Kwaliteit peuterspeelzaalwerk o Toezicht door GGD	X	X	X
Voor- en vroegschoolse educatie o 100% VVE aanbod bieden aan doelgroepkinderen o Afspraken met voorschoolse instellingen over aanbod VVE o Afspraken over toeleiding naar VVE o Afspraken tussen voorschoolse instellingen en basisonderwijs over overdracht gegevens o Afstemming met basisscholen over aansluiting voor- en vroegschoolse educatie	X	X	X

o Toezicht op kwaliteit VVE door GGD			
Financiële toegankelijkheid peuterspeelzaal o Aanpassen ouderbijdrage doelgroepkinderen peuterspeelzaal	X	X	X
EXTRA			
o Uitwisseling expertise voorschoolse instellingen o Gezamenlijk VVE aanbod o Afstemming pedagogische visie o Gezamenlijk kwaliteitsbeleid o Gezamenlijke scholing o Huisvesting onder één dak o Eén pedagogische visie o Flexibele inzet personeel o Integraal management	X 	 X X X X 	 X X X X X X X X

Afhankelijk van hernieuwde ambities van gemeente, peuterspeelzaalwerk in de kinderopvang zal naar een van deze modellen moeten worden toegewerkt de komende tijd.

6. Tot slot

De wet OKE beoogt de eerste stappen te zetten in de harmonisatie van de wet- en regelgeving voor kinderopvang en peuterspeelzalen. In de wet zijn daarbij bepalingen opgenomen die een dekkend aanbod van voorschools aanbod moet waarborgen. Dit dekkend aanbod is door de proactieve houding van Stichting Peuterspeelzaalwerk Valkenswaard en de ambities die de gemeente eerder heeft uitgesproken ten aanzien van voorschoolse educatie al voor het grootste deel gerealiseerd. Een verdere afstemming en gelijkschakeling tussen peuterspeelzaalwerk en kinderopvangorganisaties én het creëren van een doorgaande leerlijn van de voorschoolse naar de vroegschoolse periode samen met het basisonderwijs zijn de belangrijkste taken waar aan gewerkt zal moeten worden de komende jaren. De wet OKE biedt hiertoe de nodige verplichtende kaders, maar als het gaat om samenwerking zullen de partijen zo veel mogelijk onder regie van de gemeente op vrijwillige wijze met elkaar om de tafel om een dekkend aanbod te realiseren voor het jonge kind van twee tot zes jaar.